

לפני עיור לא תיתן מכשול.... (ויקרא י"ט 14)

גולשים צנוע? גולשים רגוע? על סכנות הגלישה באתרים לא צנועים

רציונל

הפעילות שלפניכם עוסקת בנושא רגיש ביותר, נושא בו קיים קושי ביצירת דיאלוג בין בני נוער למבוגרים - גלישה באתרים בלתי צנועים. הקושי ביצירת דיאלוג סביב נושא זה אינו פוטר אותנו מן הצורך להציע לבני הנוער כלים ולהתמודדות ולחשיבה משותפת. לדעתנו, ראוי להגדיר במדויק, לעיתים אף בשפה שאיננה נוחה לנו כמחנכים, את נושא הפעילות (אתרי מין, אתרים פונוגרפים וכדומה), ובהמשך להקפיד על טרמינולוגיה צנועה כגון: "אתרים לא צנועים" או "אתרים בלתי ראויים". הפעילות שלפניכם הועברה לנציגי המנהיגות הצעירה בשנת תשע"ב ונגעה ברגישות אך באופן חודרני למדי בנושא הצפייה באתרים לא ראויים. הפעילות הפתיעה את המשתתפים ועוררה עניין רב. הנכונות לשוחח על נושא שהוא בבחינת "טאבו", יצרה בתחילת הפעילות הקשבה ממוקדת, ובהמשך הובילה לחשיבה בוגרת של המשתתפים. המשתתפים הביעו הערכה ל"אומץ", כלשונם, לפתוח נושא זה לשיחה. רבים חיוו את דעתם, כי אכן מדובר בנושא חשוב ובבעיה כאובה הדורשת התייחסות.

מטרות

1. לברר עם המשתתפים את ממדי התופעה של גלישה באתרים לא ראויים, ואת מידת החשיפה שלהם לתופעה.
2. לעודד את המשתתפים לבחון את הנזקים שגורמת תופעה זו, ולהציע דרכים להתמודד עם התופעה.

עזרים

- נספח מספר 1: משחק תגובות - דף שאלות למנחה
נספח מספר 2: סקר - "כמה ואיפה גולש הנוער הדתי?", עותק למנחה
נספח מספר 3: ארבעה כרטיסי אירוע המיועדים לקיפול (בנים, בנות) 6 עותקים מכל דף.
נספח מספר 4: דף לדוגמה להכנת הפעילות הקבוצתית
נספח מספר 5: "הגב" - דף משימה קבוצתית, 4 עותקים

קהל יעד

ז' - י'

משך ההפעלה

60 דקות

- שלב א': מליאה - משחק "גבולות" (15-20 דקות)
שלב ב': קבוצתי - "post" ים ברשת (15 דקות)
שלב ג': קבוצתי - "הגב" (15 דקות)
שלב ג': מליאה "שלושה ברשותו ושלושה אינם ברשותו" (10 דקות)

מהלך ההפעלה

שלב א: מליאה - משחק "גבולות".

המנחה יבקש מן המשתתפים לשבת במעגל

המנחה יציג את נושא המשחק: "גלישה באתרים בלתי ראויים"

למנחה: (במיוחד למנחה הצעיר)

1. בתחילת המשחק יש להגדיר בלשון מפורשת מהם אתרים בלתי ראויים: משחקים אלימים של הרג ואלימות פיזית כלפי קורבנות, תמונות נשים מעורטלות, אתרי זימה, אתרים פורנוגרפיים, צ'אטים סקסיסטיים ועוד. לאחר ההגדרה יש לשמור על שפה נקייה: "אתרים בלתי ראויים" ולהשתמש רק במינוח זה!
2. יש להקפיד על שאילת השאלות בגוף שלישי על החברים – על האחרים ולא להפנות את השאלות בגוף שני, פנייה העלולה להיתפס כאשמה, חטטנות או ביקורת.

המשחק: המנחה ישאל את המשתתפים שאלות בנושא "אתרים בלתי ראויים" ויבקש מהם לקום ולשבת בהתאם לתשובותיהם. רשימת שאלות – נספח 1.

המנחה יבקש מן המשתתפים לשבת ויסכם על פי תוצאות המשחק.

במידה והרבה משתתפים קמו, במיוחד בשאלה 9, ההמשך יהיה קל וטבעי. במידה ולא – יש לשאול כדלהלן:

1. האם העובדה שמעט משתתפים מכירים אנשים שגולשים, במידה זו או אחרת, באתרים בלתי ראויים, משקפת לדעתכם את המציאות של החבר'ה שלכם בבית הספר?
 2. כיצד לדעתכם ניתן להסביר את הפער בין ההשתתפות במשחק לבין הנאמר כעת?
- המנחה יציג למשתתפים נתונים שעלו בסקר (נספח 2) – על הרגלי הגלישה של בני נוער דתיים וישאל: האם לדעתכם הממצאים משקפים את המציאות?

שלב ב: קבוצתי – "post" ימים ברשת

- ❖ הכנה: יש להכין דפי פעילות קבוצתיים כמודגם בנספח 4. כל אחד מארבעת האירועים יודפס/יודבק על דף נפרד, עבור כל אחת מן הקבוצות. רצוי לקפל את הדפים לפני הפעילות, בהתאם להוראות.
- ❖ המנחה יחלק את המשתתפים לקבוצות של ארבעה משתתפים. כל קבוצה תקבל ארבעה דפי "post" מקופלים (נספח 3 אירועים 1 - 4), כל משתתף מקבל דף. את דפי ה"post" יש להעביר בסבב בין חברי הקבוצה עם כיוון השעון. כל משתתף יגיב בתורו על הכתוב מבלי לראות את מה שכתבו חבריו. האחרון שהגיב ל"post" ישאיר את הדף אצלו.

שלב ג: קבוצתי – "הגב"

- ❖ המנחה יפרק את הקבוצות המקוריות ויצור ארבע קבוצות חדשות. כל קבוצה תורכב ממשתתפים שיש בידם מספר אירוע.
- ❖ המנחה יחלק למשתתפים דף משימה קבוצתי "הגב" – נספח 5, ויבקש מן המשתתפים לבצע את ההוראות.

שלב ד: מליאה – "שלושה ברשותו ושלושה אינם ברשותו".

נציגי הקבוצות יקריאו את האירוע ואת תגובתם בפני המליאה.
חברי המליאה יחוו דעתם על התגובה ויסיפו רעיונות.
המנחה יקריא את מאמר חז"ל:

אמר רבי לוי: ששה דברים משמשים את האדם, שלושה ברשותו
ושלושה אינם ברשותו.
אלו הם ברשותו: הפה הידיים והרגליים; ואלו אינם ברשותו:
העיניים והאוזניים והחוטם...
(בראשית רבא, ס"ז; תנחומא הקדום ויקרא)

נציגי הקבוצות יסבירו את מאמר חז"ל (אלו איברים שברשותם ואלו איברים אינם ברשותם).

שאלה למחשבה:

מה אתם, כבני נוער, יכולים לתרום לקידום המודעות לסכנות שהוצגו בפעילות?

נספח 1

משחק "גבולות"

רשימת השאלות:

1. מי שמכיר חבר/קרוב/ידיד/מכר שגולש באתרים בלתי ראויים, בבקשה **"לקום"**.
2. אם אדם זה, הגולש באתרים בלתי ראויים, גולש לעיתים רחוקות, בבקשה **"לשבת"**.
3. אם אדם זה, הגולש באתרים בלתי ראויים, מכור לגלישה באינטרנט, בבקשה להישאר לעמוד, האחרים מתבקשים **"לשבת"**.
4. כולם **"לשבת"**.
5. האם נתקלתם במהלך שיחת "פייסבוק" וכדו' בתכנים בלתי ראויים שהעלו "חברים" שלכם לדף שלהם? אם כן **"לקום"**.
6. כולם **"לשבת"**.
7. אם אתם מכירים יותר מחבר/קרוב/ידיד/מכר אחד שגולש באתרים בלתי ראויים בבקשה **"לקום"**.
8. אם אתם מכירים יותר משני חברים/קרובים/ידידים/מכרים שגולשים באתרים בלתי ראויים, בבקשה להישאר לעמוד. האחרים **"לשבת"**.
9. אם אתם מכירים יותר מארבעה חברים/קרובים/ידידים/מכרים שגולשים באתרים בלתי ראויים, בבקשה להישאר לעמוד. האחרים **"לשבת"**.
10. אם אתם מכירים הרבה חברים/קרובים/ידידים/מכרים שגולשים באתרים בלתי ראויים, בבקשה להישאר לעמוד. האחרים **"לשבת"**.
11. כולם **"לשבת"**.
12. האם אתם מכירים לפחות אדם אחד, שיש לו בעיה והוא צריך עזרה. אם כן בבקשה **"לקום"**.

סקר

סקר מעלה: כמה ואיפה גולש הנוער הדתי?

פרסום ראשון: כ"ב אדר תשע"א, 19:29 26/02/11

מחקר חדש שנערך בקרב בני הנוער של הכיפות הסרוגות: ככל שרמת סינון הגלישה באינטרנט עולה, כך יורדת רמת הפיקוח של ההורים.

מחקר חדש שנערך ביוזמת מעלה – המרכז לציונות דתית, על הרגלי הגלישה של צעירי הציונות הדתית מעלה שורה של ממצאים מעניינים.

מהסקר עולה כי אין הבדל בין תיכונים דתיים לשיבות תיכוניות בכל הנוגע לגלישה לאתרים לא צנועים.

בתוך חמש שנים רשת האינטרנט הפכה מרשת שמספקת חוויות ומידע לרשת שמאפשרת שיחות עם אחרים. לפני 5 שנים 14.2% מזמן הגלישה הוקצה לשיחות כיום 61.9% מזמן הגלישה מוקצה לשיחות.

מהסקר עולה עוד כי אין הבדל בין צעירי הציונות הדתית לצעירי הזרם החרד"לי בקרב הכיפות הסרוגות בכל הקשור לגלישה לאתרים לא צנועים.

מנכ"ל מעלה, רפי קפלן, העוסק בסוגיית הפנאי והגלישה של בני הציונות הדתית מזה שנים ויוזם הסקר, אומר כי העובדה שהנוער מעיד על עצמו כמי שגולש ללא תכלית ברשת, חמורה בעיניו לא פחות מגלישה לאתרים לא צנועים.

עורכי הסקר התעלמו בצורה מפתיעה ממספר הגולשים באתר האינטרנט של ערוץ 7 ובדקו את גלישתם של הנוער רק באתרים חילוניים הפועלים בניגוד לערכי הצניעות והיהדות.

נספח 3א' – דפי אירוע לבנות

אירוע מס' 1

אני לומדת בכתה ט' באולפנה. כולם אומרים עלי שאני ילדה טובה וצדיקה..... יש לי בעיה: כשאני נכנסת למחשב, אני מתפתה להיכנס לאתרים של משחקים מאד אלימים וגם לאתרים לא צנועים. ואני לא מצליחה לעצור את זה. ההורים לא יודעים כלום. המורים לא יודעים. ואפילו החברים לא יודעים. אני יכולה לעצור את עצמי. אין לי יותר כוח להתמודד עם זה וזה מייאש!!!! מה לעשות?

אירוע מספר 2

אני לומדת בתיכון דתי בכתה י'. יש לי אח קטן הלומד בכתה ו'. הוא וחבריו כל הזמן משחקים במחשב. אבל כל פעם שאני מתקרבת הם סוגרים חלון ומנסים להסתיר את המסך. נדמה לי שהם צופים בסרטים עם בנות בתמונות לא צנועות. מה לעשות? האם לספר להורים? האם לנסות לדבר אתו?

אירוע מספר 3

אני לומדת באולפנה במרכז הארץ. בשבוע שעבר גלשתי באינטרנט על מנת להכין עבודה בנושא "אורח חיים בריא". פתאום קפצו לי פרסומות ובהן תמונות מביכות מאד של בחורות, וכן תמונות עם אלימות קשה. התמונות ממש לא עוזבות אותי... מאז לא נכנסתי לאינטרנט. אני בחרדה שמא התמונות האלה יקפצו לי שוב ויביכו אותי... איך להתנהג?

אירוע מספר 4

אני לא יודעת מה לעשות! ההורים שלי לא מרשים לי לראות סרטים במחשב והם שמו לי במחשב תוכנת סינון - אינטרנט רימון. אבל מצאתי דרך ואני כל הזמן רואה קליפים בסלולרי שלי. ודרך הטלפון הסלולרי אני רואה ה-כ-ל! אני מרגישה לא טוב עם זה. אני יודעת שזה לא בסדר, אבל אני נופלת המון!!! מה לעשות?

נספח 3ב' – דפי אירוע לבנים

אירוע מספר 1

אני לומד בתיכון דתי בכתה י'.
יש לי אח קטן הלומד בכתה ו'. הוא וחבריו כל הזמן משחקים במחשב. אבל כל פעם שאני מתקרב הם סוגרים חלון ומנסים להסתיר את המסך. נדמה לי שהם צופים בסרטים עם בנות בתמונות לא צנועות.
מה לעשות? האם לספר להורים?
האם לנסות לדבר אתו?

אירוע מספר 2

אני לומד ביישיבה במרכז הארץ. בשבוע שעבר גלשתי באינטרנט על מנת להכין עבודה בנושא "אורח חיים בריא". פתאום קפצו לי פרסומות ובהן תמונות מביכות ולא צנועות וכן תמונות עם אלימות קשה. פחדתי שמישהו יכנס לחדר ויראה אותי צופה בזה, אבל לא יכולתי להפסיק...
התמונות ממש לא עוזבות אותי...
מאז לא נכנסתי לאינטרנט. אני בחרדה שמא התמונות האלה יקפצו לי שוב ויביכו אותי....
איך להתנהג?

אירוע מספר 3

אני לא יודע מה לעשות!
יש לנו תוכנת סינון אינטרנט רימון בבית, אבל אני מבין במחשבים, ולכן הצלחתי לפרוץ אותו, אני מצליח גם להתחבר דרך השכנים.
אחרי שאני מתחבר אני רואה ה-כ-ל!
אני יודע איך לחפש את זה, ואני רואה סרטים בלי סוף.
מיותר להסביר שכל פעם כזאת נגמרת בנפילה...
אני יודע שזה לא בסדר, אבל אני נופל המון!!!
מה לעשות?

אירוע מספר 4

כבוד הרב,
כשאני נמצא בבית אני, לצערי הרב, מתוך שעמום נמצא רבות על המחשב. הבעיה היא שאבי בטוח שכשאני נמצא על המחשב (באינטרנט) אני מקסימום קורא חדשות ומתעניין בספורט. אך האמת היא, כשאני נמצא על המחשב אני בודק אימיילים אבל לא מצליח להתאפק וגולש באתרים אסורים. אני מודע לזה שאני עושה דבר נורא, אבל לא יכול להפסיק. אני בדיכוי מעצמי בצורה מטורפת. מה אני שווה אם אני לא מצליח לעצור דבר קטן כזה...?
פעם אחת זרקתי לאבי איזו מילה על תוכנת סינון אינטרנט רימון אך הוא לא התייחס אליה ברצינות. מה לעשות?

נספח 4

דף דוגמה לשלב הקבוצתי בפעילות

אירוע מספר.....

קיפול 3

קיפול 1

קיפול 2

נספח 5

הגב....

ברשתכם אוסף תגובות לאירוע אמיתי שהועלה באתר "חברים מקשיבים".
קראו את אוסף התגובות. מהן ה"עצות" העיקריות שכתבו החברים?

..... 1.

..... 2.

..... 3.

..... 4.

- התייחסו בתגובה לנקודות הבאות:**
- למצוקה ולכאב אותם מעלה הכותב.
 - שבחו אותו על נקודות החוזק שלו ועל הפנייה לעזרה.
 - הציעו לו למי לפנות ממעגל האנשים הקרובים (חברים, הורים, מורים, רב, אחר).
 - הציעו עצות מעשיות כדי להתגבר על היצר.
 - ספרו לו בעדינות על הנזקים הצפויים לו בהווה ובעתיד.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

אמר רבי לוי: ששה דברים משמשים את האדם, שלושה ברשותו ושלושה אינם ברשותו. אלו הם ברשותו: הפה הידיים והרגליים; ואלו אינם ברשותו: העיניים והאוזניים והחוטם...
(בראשית רבא, ס"ז; תנחומא הקדום ויקרא)

לאור מאמר חז"ל שלעייל ובהקשר של גלישה באתרים לא צנועים
אלו דברים המשמשים אותנו הם ברשותנו? _____

אלו דברים המשמשים אותנו אינם ברשותנו? _____